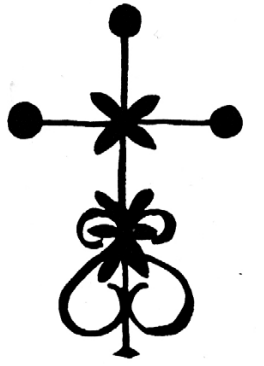

TARVAS

KOTISEUTULEHTI

N:o 2
2021

Toimittanut Kalervo Mäkinen

Julkaisijat Kotiseutuyhdistys Tarvaiset ja Liedon srk

KOTISEUDUN ELÄMÄÄ KORONAN VARJOSSA

Kirjoitimme Tarvas-lehden 1 /2020 etusivua kesäkuun alussa 2020 ja kerroimme epidemioiden historiaa Suomessa ja Tarvasjoella, sekä miten elämme nyt uutta koronavirusepidemiaa. Silloin luulimme, että epidemia on jo voitettu ja olemme menossa normaaliin elämään. Toivorikkaana emme edes aavistaneet, että vielä jouluna 2021 olemme osa koko maailmaa koettelevaa pandemiaa.

Tästä pandemiasta tiedämme nyt, että se oli alkanut Kiinassa ehkä jo lokakuussa 2019 ja tuli uutiseksi maailmalle joulukuussa 2019. Suomessa ensimmäinen tartunta todettiin Lapin hiihtokeskuksessa 29.1.2020 eräällä kiinalaisella naisturistilla. Varsin nopeasti epidemia levisi Suomessakin kuten koko maailmassa, vaikka kehoitettiin suojautumaan käsien pesulla, käsidesillä ja välttämällä lähikontakteja.

Jo maaliskuun alussa 2020 hallitus julisti

poikkeusolot ja vahvisti valmiuslain ajalle 17.3. – 15.6. 2020. Tulivat testit, eristykset, sairaala- ja tehohoito. Toïssä suositeltiin etätöitä ja koulut menivät etäopetukseen. Tuli 20 hengen kokoon- tumisrajoitus. Uusimaa eristettiin ajalla 27.3. – 15.4. 2020. Alkuun oli pulaa koronamasteista ja niiden käyttöä välteltiin. Jo kesäkuussa tartunnat vähenivät ja luultiin epidemian olevan ohi.

Toinen aalto alkoi kuitenkin jo syyskuussa 2020 ja alettiin odottaa rokotteen valmistumista käyttöön. Ensimmäinen rokote annettiin Suomessa 27.12. 2020 ja niitä pyrittiin alkuun antamaan hoitohenkilökunnalle ja yli 80-vuotiaille vanhuksille. Nopeasti rokoteaineita kuitenkin saatiin ja rokotukset on voitu antaa kaikille yli 12-vuotiaille. Kolmas epidemia aalto alkoi helmikuussa 2021 ja alkoi laskea jo huhtikuussa. Rokotusten suojan yhä useamman saatua, tautiin sairastuivat lähinnä rokkottamattomat.

Tätä kirjoitettaessa Suomessa on ensimmäisen rokotteen saanut jo 87 % ja toisenkin annoksen 82 %, mutta samaan aikaan uusia koronataartunnan saaneita on korkein määrä koko epidemian aikana ja uusien muunnosten leviämistä Suomeenkin pelätään.

Epidemia on jo kaksi vuotta rajoittanut normaalia elämää ja estänyt ja rajoittanut monet kokoontumiset. Surullisinta on ollut läheisten tapaamisen estymiset hoitolaitoksissa ja sairaaloissa, jopa kuoleman kohdatessa. Samoin monet perhejuhlat on peruttu tai vietetty mm. hautajaiset vain pienessä piirissä. Useimmat ravintolat olivat kiinni tai rajoituksin toiminnassa. Tarvasjoella kirkossakin oli henkilörajoitukset, istumavälit ja maskisuositus. Pitäjänjuhlat ja iltotulitukset oli pakko peruuttaa. Urheilua voitiin harrastaa sisätiloissa vain rajoituksin.

Epidemiatartuntojen jo nopeasti vähetessä pystyttiin järjestämään 24.6. 2021 kesäteatterissa Sota-ajan laulut-konsertti, jossa esiintyivät Pertti Keihäs, Jarkko Salmi ja Arja Pirttinen. Konsertin sanoma oli muistaa jatkosodan alkamisesta ja Tarvasjoen komppanian 1/JR 35 lähdöstä sotaan juuri samana päivänä 80 vuotta sitten viereiseltä Kenttätuvalta. Heitä muistaen laskettiin myös kukat viereiselle veteraanikivelle.

Toista sotaveteraaneja muistanutta juhlaa vietettiin 19.9. 2021 kirkossa ja seurakuntatalossa, kun Tarvasjoen Sotaveteraanit täytti 55 vuotta. Veteraanit olivat perustaneet tämän yhdistyksen silloin pitämään yhdessä yhteyttä ja huolta viimeiseen veteraaniin asti. Nyt heitä Tarvasjoella on enää kolme keskuudessamme, joten seuraavan juhlan pitäänee perinnetoimikunta.

kuvat Eeva Sisso

Ari Tähtinen kertoi sotaan lähdöstä, taustalla Pertti Keihäs orkesteri.

Yleisössä mukana sotaveteraani Lauri Koskinen ja myös rovasti Erkki Marttinen, jonka isä 80 vuotta sitten kokosi täällä Tarvasjoen komppanian.

Sepeleen lasku veteraanien 55-vuotisjuhlissa.

Kuvassa vasemmalta alkaen Veteraanipiirin puheenjohtaja Esko Laine, kirkkoherra Risto Leppänen ja emeritus arkkipiispa Jukka Paarma, joka saarnasi jumalanpalveluksessa.

TARVASJOEN RAKENTAMISEN HISTORIAA

Tarvasjoella elämäntyönsä tehneistä rakennusmiehistä ei liene koskaan kirjoitettu. Kuitenkin heidän rakentamisensa kodeissa me joka päivä elämme ja heidän luomaansa maisemakuvaa katselemme. Rakennusten kokonaisuudessa on rakentajien mukana myös lukuisien ammattimiesten työnjälki, kuten maanrakentajain, kivimiesten, muurarien, maalarien, ovien ja ikkunaintekijäin, seppien, katontekijäin, sähkö- ja putkimiesten tai peltiseppien taidon näytteet.

Maaseudulla, kuten Tarvasjoellakin, kaikki tilan rakennukset olivat alun alkaen itse tehty. Rakentamista suunnitellessa päätettiin rakennuksen koko ja sen mukaan katkottiin ja veistettiin hirret. Tasatun maan pintaan tuotiin ensin nurkkakivet, joiden varaan luotiin hirsikehikon pohja ja näin tuuletettava alapohja. Seinien noustua alahirsien kannatukseen rakennettiin lohkohirsistä rossilattia alatäytteille, jonka niskasten päälle tehtiin lattia. Tärkeä oli saada nopeasti poutaiseen aikaan rakennuksen päälle vesikatto. Jo varhain tiedetään talkoilla saadun vierasta rakennusvoimaa erityisesti katontekoon jo turve- tai tuohikattoaikana, mutta erityisesti olki- ja pärekattoja tehdessä.

Ensin Tarvasjoellakin asuinrakennukset olivat savupirttejä, kuten sisäänlämpiävät saunat viime sotiin asti. Kun Juvan kuninkaankartanon päärakennukseksi 1556 rakennettiin 7-tulisijainen talo, on oletettavaa, että sen esimerkin mukaan myös paikkakunnan talot vähitellen rakensivat uloslämpiviä uuneja ja takkoja.

Julkisia rakennuksia, kuten kirkkoja rakennettaessa, tehtiin kokonaiskustannus ja rakennussopimus, jossa rakentaja teki piirustukset ja kustannusarvion. Rakennettaessa pitää talot velvoitettiin tuomaan rakennuspaikalle määrätty rakennustarpeet, veistämään hirret ja tekemään lasketut talkootunnit rakentaessa. Kouluja rakennettaessa 1800-luvun lopulla tehtiin jo urakkasopimukset, joissa rakentaja käytti palkattua työvoimaa. Näin mm. oma isoisäni tuli Marttilasta rakentamaan 1890-luvulla Lietoon Yliskulman ja Pahkamäen kouluja. Torpparipojan käytännössä opitulla ammattitaidolla tehtiin kauniita rakennuksia.

Ammattitaitoiset rakennusmiehet

Väkiluvun kasvu ja maatalouden nopea kehitys vaikuttivat rakennustoiminnan suureen laajenemiseen 1800-luvun loppupuolella. Suurena rakentajana Tarvasjoella tunnetaan Herrasmannin tilan raivannut ja rakentanut Juho Fredrik Fingeroos, jonka kerrotaan elämänsä aikana rakentaneen ja rakennuttaneen yli 30 rakennusta. Näistä me erityisesti tunnemme Seurakuntatalomme ja Rauhalinnan rakennukset. Hänen rakennustoiminnastaan on aikanaan hänen poikansa Erkki Yrjänä laajasti kertonut Tarvas-lehden numerossa 2/1995. Hänen esimerkkiään seuraten myös yksityiset alkoivat rakentaessa ottaa avuksi kirvesmiehiä, kuten jo aikaisemmin oli käytetty ammatin oppineita seppiä, muurareita ja puuseppiä. Taloihin tehtiin myös jo lohkotuista kivistä kivijalat. Tarvasjoelle ei vielä rakennettu kivinavettoja, kuin

Herrasmannille, Kättylään ja Tiensuuhun, mutta taitavia kivimiehiä tarvittiin jo paljon Juvan sähkötehdasta rakennettaessa. Varhaisimpina heistä muistetaan Otto Mäkinen Kallelasta ja Kalle Mäkinen Liedonperästä, sekä Oskari Suominen Juvalta.

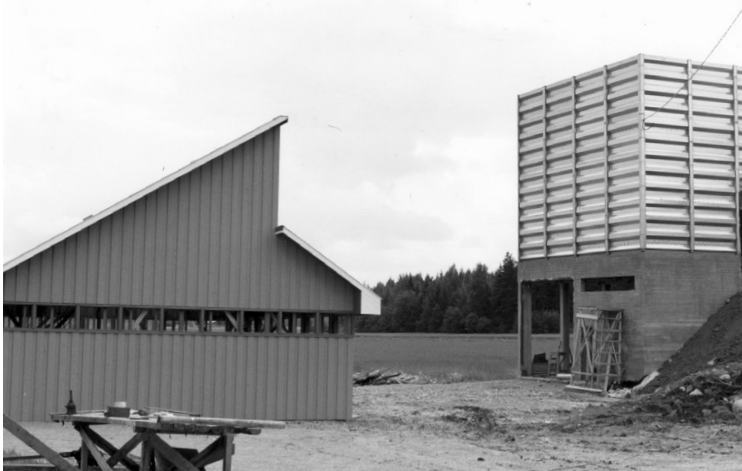
Siihen asti, kun hirret veistettiin kirveellä, olivat taitavat veistäjät arvostettuja rakennusmiehiä. Niinkin myöhään, kuin 1898 Tarvasjoen pappilaa rakennettaessa on hirsien veistäjäksi otettu Juho Tuominen Horrisista. Hänen taitavaa veistotaitoa on erityisesti kiitetty. Jo samaan aikaan oli tullut sahoja, joissa hirret sahattiin ja vain liitokset tehtiin rakennusta koottaessa. Lankkuja oli sahattu käsin jo 1500-luvulta lähtien verojen maksuun ja myyntiinkin. Vesisahojen lisääntyessä laudoista tehtiin lattioita ja laipioita, mutta myös hirsitaloja alettiin ulkoapäin niillä verhoilla. Vasta maamme itsenäistyttyä ryhdyttiin rakentamaan lautarakenteisia taloja. Ensin tehtiin talousrakennuksia, kunnes opittiin kehysrakentaminen ja seinätäytteiden käyttö lämpöeristeenä. Vielä osa asutustiloista rakennettiin sodan jälkeen hirsirunkoisina.

Heti 1900-luvun vaihteessa tuli käyttöön uusi rakennusaine, sementti, jota Paraisten Kalkkitehdas oli ryhtynyt 1898 valmistamaan. Toki kalkkilaastia oli käytetty kiinnitysaineena jo vuosisatoja muurattessa ja kivirakentamisessa, mutta sementtiä alettiin nyt käyttää ensiksi erityisesti talousrakennusten lattiamateriaalina. Tarvasjoella teki ensimmäisenä sementtilattioita Loimaan Joenperästä Suurilan kylän perältä tilan hankkinut Paavali Mäki. Koska sementti oli tullessaan hyvin arvokas rakennusaine, käytti Mäki hyvin paljon rikottuja kiviä valaessaan. Oli erittäin tunnettua, että Mäen valut olivat hyvin kestäviä, vaikka ei vielä mitään raudoituksia tehty. Uusiin navettoihin ja talleihin tehtiin lantat sementtilattioin ja eläintiloihin lantakourut, joista lanta luukusta talikoin heitettiin lantalaan.

Samoina vuosina oli Tarvasjoelle muuttanut Ruovedeltä kauppiaksi Kustaa Kaseva niminen mies. Hänellä oli taito tehdä puuputkilla vesijohtoja ja pumppuja kaivoihin. Niinpä hän perusti tänne pumppuverstaan, joka toimi parikymmentä vuotta. Hän yhdessä Frans Nurmen kanssa teki moniin taloihin ensimmäiset vesijohdot ja pumput. Eläinsuojissa oli vain eräs ongelma: mihin vettä pumpataan? Ensin se oli suuri saavi, josta vesi kannettiin eläimille. Sementti-rakentamisen lisääntyessä Mäki ryhtyi kokeilemaan vesisäiliöiden tekoa siitä. Seuraavana tulivat sementtiset ruokintapöydät ja erilliset vesikupit joka eläimelle.

Kehittyvä maatalous antoi 1920 ja 1930-luvulla monia töitä ammattimiehille. Kasvava heinäsatto vaati uusia latoja. AIV-rehun tekoon rakennettiin joka taloon useita rehukuoppia, ensin puisia laudasta, sitten sementtiitiilistä. Näitä muistetaan erityisesti Akseli Tulvan Mäentaasta muuranneen monia kymmeniä jo ennen sotaa. Hänen sodassa kaatunut poikansa Eero oli mukana sementtitiöissä. He myöskin jo tekivät sementtitiilestä rakennettuja navettoja. Navettojen seiniä ryhdyttiin kalkitsemaan hygieniasyistä ja sekini antoi erälle lisätöitä kesäisin.

kuvat Esko Maaronen

Rakentamisen taidot ja tekniikka ovat nopeasti kehittyneet. Kuvissa Esko Maaronen ja Martti Santala ovat rakentaneet Risto Järvisen uutta kuivuria vuonna 1979. Siinä maassa rakennettu katto-osa nostetaan nosturilla ylös paikoilleen.

Rakennusten ulkomaalaus lisääntyi 1900-luvulla sitä mukaa, kun lautaverhous lisääntyi. Myös 1930-luvulta alkaen uudet kateaineet, kattohuopa ja tiili, tulivat käyttöön. Horrisista Hannes Puisto teki useita huopakattoja ennen sotaa. Haavoituttuaan sodassa hän sodan jälkeen ei enää katoille noussut, mutta jatkoi kirvesmiehenä. Myös tiilikattojen tekijöitä muistetaan olleen jo 1930-luvulla Tarvasjoella.

Rakennusryhmät

Maamme itsenäistyttyä rakennustoiminta elpyi nopeasti ja kirvesmiehet saivat töitä. Rakentamisessa oli monia töitä, jossa tarvittiin toisen apua, varsinkin nostamisessa. Niinpä syntyi tavallisesti kahden miehen rakennusporukoita, jotka ottivat taloja tehdäkseen urakalla. Näistä työpareista ensimmäisiä olivat Kalle Ihämäki (1885-1973) ja August Lahti (1891-1968) Horrisista. Samasta kylästä oli myös Nikolai Kujansuu (1900- 1947). Hänen varhaisen kuolemansa jälkeen työparina jatkoivat pojat Vilho (1923-1998) ja Voitto (1929-2010) Kujansuu. Yrjänkylän puolelta oli Arvo Latokylä (1904-1984), joka sai työparin pojastaan Raimo Latokylästä (1932- 1990). Isän jälkeen Raimon työparina oli Harjavallasta Tarvasjoelle tullut Jorma Syrjälä (1926-1982). Yrjänkylän puolelta oli myös Elias Lenkkeri (1921-1999), joka elämäntyönsä teki ahkerana kirvesmiehenä. Hänellä oli työparinaan ajoittain Heikki (1938-2020) ja Hannu Mustamäki, Eemil Lavonen (1909-1974) ja Paavo Ali-Knaapi (1926-2013).

Suurilan kylän perällä kasvoi rakennustöihin jo lapsuudessa isän opissa kasvanut Suomen veljessarja. Heistä sodassa kaatunut Arvo (1907-1940) oli kouluttautunut rakennustyönjohtajaksi. Toisista veljistä Vilho (1909-1992) ja Lauri (1911-1981) rakensivat työparina ja myös erikseen. Talvisodassa vaikeasti haavoitunut Vilho sai ajoittain työapua apeltaan Juha Saloselta, joka oli tehnyt kirvesmiehen töitä jo vuosikymmeniä. Laurin muutettua Marttilaan hänen työpaikkansa oli usein edelleen Tarvasjoella ja hän antaessaan työtä nuoremmille, myös opetti tulevia rakentajia.

Alikulmalla Oskari Kannisto (1901 -1985) oli rakentanut taloja jo ennen sotaa. Hänen rakennusporukassaan mainitaan olleen ainakin Akseli Palta, Antton Lehtinen ja Vihtori Peltola. Kannisto oli haavoittunut Villavaaran ankarassa taistelussa toiseen käteen (nyt 80 vuotta sitten), eikä sairaalahoidon jälkeen enää palannut rintamalle. Kotiin palattuaan hän jatkoi rakennustöitä yhdessä poikansa Antti Kanniston kanssa. Myöhemmin oli heidän porukassa mukana Vieno Lehtinen ja Valto Vainio (1926-2008). Satopäässä kirvesmiehen töitä teki Armas Virtanen ja Liiparlassa Erkki ja Albert Järvinen (1901-1986.) Juvalta Kustaa Kalliola (1898-1976) oli monitaitoinen rakennusmies ja sodasta palattuaan Kaino Kalliola (1920- 2012) jatkoi isänsä työuralla.

Liedonperäläiset sanoivat, ettei heillä ollut erillisiä kirvesmiehiä, vaan kaikki miehet osasivat rakentaa, niin itselle kuin toisille. Jauhollassa

oli kuitenkin historiassa nikkariksi mainittu August Lietonen, joka jo oli saanut rakennusmestarin koulutusta. Hän oli paitsi rakentajana myös puuseppänä ja keksijänä hyvin taitava. Hän oli keksinyt mm. eräitä koneita, joille hän oli hankkinut patentit. Hänen rakentamansa rakennukset tunnetaan vieläkin komeista julkisivuista. Hänen poikansa Siivo Lietonen oli myös tekniikan miehiä ja sähköön tultua ensimmäisiä sähkömiehiä. Sodan jälkeen Heikki Mäkinen rakensi monia rakennuksia ja Matti Leino ja Risto Salonen olivat mukana rakentamassa.

Rakennusyritykset

Aivan oma lukunsa on Tarvasjoen rakentamisessa J.V. Laaksonen (1897-1967) ja vuonna 1954 perustettu Rakennusliike Laaksonen & kumppanit Oy. Juho Laaksonen oli Inkoisissa syntynyt torpanpoika, joka jo nuoresta alkaen oli oppinut hyväksi kirvesmieheksi. Useita taloja rakennettuaan, hänelle uskottiin ohjaajan ja valvonnan tehtäviä mm. kouluja ja liikelaitoksia rakennettaessa. Hänellä oli tavarankuljetukseenkin jo kaksi sen ajan pientä kuorma-autoa. Hän rakensi omaksi talokseen meille nykypäivänä tutun Ulla ja Kaino Yrjäsen Santaajan talon. Rakennustoiminnassaan hän oli joutunut tekemään velkaa, ja toistenkin lainoja taatessaan hän talouslaman tullessa joutui vararikoon, jossa meni oma asutokin. Jo pirtuaikana alkanut runsas alkoholin käyttö lisääntyi taloudellisten vaikeuksien lisääntyessä.

Sodan syyttyä hänet kutsuttiin huoltojoukkoihin ja Salpa-linjaa rakentamaan. Rauhan tultua ja ammattiapua ongelmiinsa saatuaan, hän pystyi palaamaan työelämäänsä ja sodan jälkeen uskalsi taas alkaa urakoinnin. Pojista Urho luki sodasta palattuaan rakennusmestariksi ja tuli isälle avuksi rakennusten suunnittelussa ja kustannuslaskennassa. Myös Viljo tuli koulut käytyään mukaan yritykseen. Ensimmäiseksi rakennettiin oma talo Härkätien varteen vuonna 1946.

Nyt vahvistui Laaksoilla usko, että he pystyvät suurten rakennusten rakentamiseen. Ensimmäinen suuri rakennusurakka oli Tarvasjoen kunnantalo Tarvalan rakentaminen 1947-1948. Seuraavana vuonna rakennettiin Tarvasjoen Osuuskaupalle mylly ja varastorakennus. Sen valmistuttua oli vuorossa ensimmäisen Paloasemamme rakentaminen, joka valmistui 1951. Elettiin välillä olympiavuosi, mutta jo 1953 rakennettiin Kuukkalan Olaville uusi kaupparakennus.

Rakennustoiminnan jatkamiseksi oli pakko perustaa osakeyhtiö ja sen nimissä jatkaa rakentamista jo muuallakin kuin Tarvasjoella. Isän sairastuessa pojat jatkoivat yrittämistä. Varsinaisesti Tarvasjoella seuraava rakennusvaihe alkoi 1967 lääkäritalon rakentamisella. Samana vuonna J. V. Laaksonen jo kuoli. Tarvasjoella ei ollut laitettu vireille kaavoitusta, vaikka suuri tarve keskustan rakennustuotannolle oli. Silloin Säästöpankki oma-aloitteisesti haki poikkeuslupaa osakaavalle. Se myös järjesti vesihuollon ja viemäroinnin ja kaavaluonnoksen tultua hyväksytyksi perusti kerrostaloyhtiön. Sitä rakentamaan ryhtyivät Laaksoet vuonna 1970.

Kunnan kaavoitus lykkääntyi edelleen ja toista kerrostaloa oli pakko ryhtyä rakentamaan vielä poikkeusluvalla syksyllä 1973. Kaavan valmistuttua seuraavana vuonna Laaksoet ryhtyivät rakentamaan rivitaloa kunnan tontille. Heidän rakentamia rivitaloja nousi sitten vielä seuraavinakin vuosina kaksi lisää.

Samaan aikaan toisten rakentajien rivitalot ja omakotitalot alkoivat nousta ja keskusta kasvaa. Ulkopuolelta tulleet yrittäjät Räsäset, Laivorannat, Nummelat, Ojarannat jne. tekivät suurempia rakennuksia ja käyttivät kyllä paikkakunnan rakennusmiehiä. Omakotien rakentamisessa tulivat uutena valmiit rakennukset 1970-luvulta alkaen. Näihin kuten perinteisesti tehtyjen omakotitalojen valmistamiseen alettiin tarvita

yhä enemmän eri ammattialojen erikoistekijöitä kuten betonimiehiä, paaluttajia, tiilirakentajia, sähkömiehiä, katontekijöitä, LVI-työn osaajia, ilmastoinnin tekijöitä, maalareita niin sisällä kuin ulkona, lauta- ja parkettilattiain erikoismiehiä jne. Edelleen kuitenkin tarvittiin monitaitavia rakennusmiehiä, kuten Timo Uusitupa ja Esko Luukkonen, joille maalaus oli erityisalaa tai todelliset kirvesmiehet Matti Mäkinen tai Esko Maaronen, Martti Santala ja Hannu Laakso, jotka yhdessä tekivät uutta tai korjasivat vanhaa laajalti maakunnassa koko työelämänsä ajan.

Varsinaisia rakentamisen yrityksiä ei Tarvasjoelle kuitenkaan tullut ennen kuin Mikko Laakso perusti Tarvasjoen Rakennuspalvelu Oy vuonna 1993. Hän oli tehnyt rakennusalan töitä jo 1950-luvulta alkaen. Hän oli mennyt TVH:lle Sattmarkin siltaa rakennettaessa vuonna 1959 eräiden tarvasjokelaisten kirvesmiesten mukana ja jatkoi raudoittajana, kun Kirjalansalmen siltaa rakennettiin 1962 -1964. Työt jatkuivat niiden jälkeen laajalti Etelä-Suomessa Vairan ja Mynämäen Maanrakennuksen palveluksessa työnjohtajanakin. Otettuaan vastuulle Nesteen jalostamon rakennustöitä useana vuonna, hän otti apulaisikseen monia oman pitäjän miehiä, joista vähitellen muodostui kiinteä porukka. Näillä perustamansa Rakennuspalvelun miehillä hän jatkoi rakentamista, niin Nesteellä kuin monilla rakennuksilla. Työmaita olivat mm. useiden kirkkojen vaativat remontit ja Liedon Halsin toimintakeskuksen rakentaminen. Eräs taitoa ja tietoa vaativa työmaa oli Vuorenpään kartanon entisöinti Museoviraston valvonnassa ja sen työn kiitetty onnistuminen. Parhaaseen

aikaan yritys työllisti 23 työntekijää. Viimeisiä oman pitäjän rakennuskohteita heillä oli rivitaloyhtiö Mikonkartanon rakentaminen vuonna 2006. Mikon sairaudet ja eläkeikä vaikutti Maanrakennuksen toiminnan loppumiseen 2015.

Viime vuosina on Tarvasjoella toiminut useita rakennusalaan liittyviä yrityksiä, jotka jatkavat omakotitalojen kokonaisvaltaisina tai erityisosaamisen osarakentajina. Näitä ovat olleet viime vuosina mm. Juha Haapasen ja Arto Mäkinen rakennusyritykset.

Suunnittelu ja rakennusteollisuus

Vielä viime vuosisadan alussa kerrotaan rakentajien piirtäneen klubi-askin taustaan rakennuksen pohjapiirustuksen, laskeneet tarvittavien tukkien mitat ja määrät sekä pyytäneet sepältä taottavat naulat. Se ei liene pelkkä vitsi, sillä vasta ensimmäisissä maatalouskouluissa opetettiin rakennuspiirustusta pohjapiirroksin ja havainnekuvin. Kustannuslaskentaa ja arvioita ei vielä opetettu. Teollisuuskouluja perustettiin 1885 alkaen ja niiden rakennuslinjalta tuli rakennusmestareita. Kuudesta perustetusta koulusta yksi oli Turussa, mutta ruotsinkielinen. August Lietonen oli ilmeisesti käynyt tämän koulun.

Ennen sotaa silloisen teollisuuskoulun käynnyttä en tiedä kuin Arvo Suomen. Hänet jälkipolvi muistaa lähinnä Tarun rintamerkin ja lipun aiheen suunnittelijana. Valmistuttuaan hän toimi erään rakennusliikkeen palveluksessa. J.V.Laaksonen oli ahkeralla itseopiskelulla

oppinut sekä rakennustaidot että suunnittelun, mutta pojat jo kouluttautuivat mestareiksi sodan jälkeen. Myös Eino Penttilä valmistui sodan jälkeen ja suuntautui siltojen rakennusalalle. Pääosin maatalouden rakennusten piirustukset, ohjeet ja kustannusarviot hankittiin vuosikymmenet Maanviljelysseuran rakennusmestareilta. Siirtoväen asutus sodan jälkeen toi pohjapiirustukset muuhunkin asuntorakentamiseen. Teollisen rakentamisen alettua 1960-luvulla valtaamaan asuntomarkkinat, tulivat valmistalojen mukana kaikkeen rakentamiseen mukaan lämpö-,vesi-, ilmanvaihto ja sähkösuunnitelmat. Arkkitehtitason suunnittelun ja rakentajapalvelun toi Tarvasjoen ja laajalti lähialueen rakentamiseen rakennusinsinööri Harri Hirsinummi jo 1970-luvulla. Hänen vuonna 1983 perustettu Insinööritoiminto Hirsinummi Oy. on palvellut niin yksityisten kuin yhteisöjen rakentamista suuriarvoisesti tähän päivään asti. Hänen rakentajauransa on erillisen artikkelin arvoinen. Rakentajaisiensä perinteitä on hienosti jatkaneet Jukka Latokylä, Pekka Saari ja Seppo Nikula rakennusmestareina, sekä kuntaan myöhemmin tulleita kuten Heikki Koho ja Kari Kilkkilä.

Tarvasjoen voimakasta rakentamista edisti erikoisesti omaan kuntaan kasvaneen rakennusteollisuuden nousu. Ensi vuonna tulee 70 vuotta Seppälän Putki- ja tiilitehtaan nykyisen Tiilerin perustamisesta vuonna 1952. Se oli viiden Seppälän veljeksien Leon, Leevin, Laurin, Paavon ja Eskon perustama yritys, joka vuosituhaten vaihteessa valmisti kolmessa Suomen kuudesta tiilitehtaasta lähes puolet Suomen tiilen tuotannosta. 1950-luvun lopulla toiset veljekset

Pentti ja Veikko Sintonen perustivat Sintosen lastulevytehtaan, josta 1972 tuli solumuovista eristelevyä valmistava tehdas Solupak-nimellä. Tapani Sintosen kuoleman jälkeen yrityksen osti pohjoismaiden johtava solumuoviyritys BEW, joka nyt jatkaa yritystä.

Rakennustarvike teollisuutta monipuolista vuonna 1986 perustettu Tarvasjoen Teräsovi OY. Senkin perustamisen taustalla oli veljekset Harri, Heikki ja Hannu Mustamäki. Kukaan tuskin osasi ennustaa , että vaatimattomasta alusta alkanut ikkuna- ja oviteollisuus asentaa ovia ja ikkunoita Presidentti-hotelliin Helsingissä tai hotelleihin ja liikelaitoksiin Pietarissa. Vuonna 2012 yritys siirtyi Saloon. Samaa teollisuuden alaa on laadukkaasti ja menestyksellä Tarvasjoella vuodesta 1990 jatkanut Koskella 1984 perustettu Kosken Alumiinivalmiste Oy. Tämä yrityksen äskettäin edesmenneen perustajan Arto Timosen yritystä vetää hänen poikansa Sami ja Marko Timoset. Myös samalla alalla monipuolisesti on toiminut Reijo ja Henri Hagströmin Laatuovi Oy. Kaikilla näillä yrityksillä on koko ajan toiminut myös laadukas asennustoiminta, joka on ratkaisevasti nostanut tuotteiden arvoa.

Tällainen on Tarvasjoen tähänastinen historia puutteellisesti kerrottuna. Varmasti on kertomuksesta jäänyt pois useita kirvesmiehiä ja rakentajia, joita maatalousyhteiskunnassa ovat olleet lähes kaikki miehet. Kunnia ja kiitos heille.

Koonnut Kalervo Mäkinen, Sylvi Lenkkerin, Esko Maarosen ja monien muiden muistojen pohjalta.

VIIMEINEN PANKKIPALVELUPISTE TARVASJOELLA LOPPUU

Viime vuonna 13.8. 2020 tuli kuluneeksi 100-vuotta siitä, kun ensimmäinen rahalaitos perustettiin Tarvasjoelle, Tarvasjoen Säästöpankki. Se oli ensimmäisen kerran auki lauantaista 16.10.1920 klo 2-4 j.pp. Euran koululla, kuten viikoittain seuraavat 20 vuotta. Tämä köyhyäin ihmisten auttamiseksi perustettu ns. köyhyäin pankki, ei maksanut ensimmäisen vuoden aikana mitään korvausta virkailijoille ja hallinnolle. Samoin sen isännistökin toimi palkattomana luottamuselimenä seuraavat kymmenen vuotta. Tarvasjokea sitä ennen oli palvellut yhteinen Marttilan Säästöpankki vuodesta 1875, jonka toimipiste oli kaukana Marttilan Huovaristossa.

Vuonna 1924 perustettiin Tarvasjoen Osuus-kassa, nykyinen OP-Vakka-Auranmaa. Myös se perustettiin nimenomaan palvelulaitokseksi, ei liikelaitokseksi ja yrittäjäksi. Mutta ajat ovat muuttuneet ja palvelijankin on oltava kilpailukykyinen, jotta se voi elää ja palvella. Niinpä nyt senkin konttoreiden kassapalvelut tullaan keskittämään Auran konttorille toukokuussa 2022 ja Tarvasjoen konttorin kassapalvelu toiminta Tarvasjoella loppuu. Siksi kysyimme tältä pankilta, millä tavoin me pankin asiakkaina tulemme tulevaisuudessa pankkipalveluita heiltä saamaan ja lopettamisesta eteenpäin asiamme Tarvasjoella hoitamaan.

Pankkipalveluita monella tavalla

Konttorissa asioinnin lisäksi on monia erilaisia tapoja hoitaa pankkiasioita. Ovatko esimerkiksi suoramaksu, maksukuoripalvelu ja OP Tiliviesti jo sinulle tuttuja?

Laskujen maksu helposti – suoramaksu ja maksupalvelukuori

Jos haluat hoitaa laskusi kotoa käsin, mutta käytössäsi ei ole verkkopankkitunnuksia, voit ottaa käyttöösi suoramaksun. Suoramaksussa laskuttaja lähettää sinulle postissa paperisen ilmoituksen laskusta, jonka OP veloittaa tililtäsi automaattisesti eräpäivänä. Pankki ei peri palvelumaksua suoramaksulla maksetusta las-

kusta. Voit sopia suoramaksun käytöstä joko asiakaspalvelussa 0100 0500 tai pankin konttorissa. Suoramaksua käyttöönottaessa sinulla tulee olla viimeisin laskuttajan lähettämä lasku ja laskuerittely, josta saadaan tarvittavat tiedot suoramaksuvaltuutuksen tekemiseksi.

Voit myös maksattaa laskujasi maksukuoren avulla konttorissa maksamisen sijaan. Maksukuoripalvelulla voit toimittaa saamasi laskut postin kirjelaatikkoon ja OP maksaa toimittamasi laskut tililtäsi puolestasi. Laskut tulee lähettää hyvissä ajoin, viimeistään 9 arkipäivää ennen eräpäivää. Näin varmistetaan, että posti ehtii kuljettaa ja OP käsitellä laskusi. Voit noutaa maksukuoria, tilisiirtolomakkeita ja kirjalliset ohjeet pankin konttorista tai tilata niitä kotiin soittamalla asiakaspalveluun 0100 0500. Maksukuoreen on painettu toimintaohjeet palvelun käyttämiseksi, joten ohjeet on helppo tarkastaa.

Käteisellä vai kortilla?

Jos sinulla on käytössäsi maksukortti, nostat käteistä kätevimmin automaattista tai kaupan kassalta (esim. K-ryhmän kaupoista). Voit nostaa rahaa miltä tahansa käteisautomaatilta, niin Suomessa kuin ulkomailla. Maksukortilla voi useimmissa tapauksissa maksaa ostokset myös suoraan, jolloin käteistä ei tarvitse nostaa erikseen. Maksukortissa on myös lähimaksu, jolla voi maksaa pienemmät ostokset kätevästi ja turvallisesti ilman PIN-koodia. Opastamme mielellämme pankkikortin käyttöönotossa sekä turvallisessa kortin käytössä.

Tilitapahtumien ja saldon seuraamiseen useita palveluita

Jos käytössäsi ei ole digitaalisia palveluita, toimitamme tilistä paperisen tiliotteen postitse kerran kuussa. Paperisen tiliotteen läpikäynti on monelle tuttu ja tärkeä rutiini.

Moni haluaa kuitenkin tiliotteen lisäksi ajantasaisempaa tietoa tilin tapahtumista ja nykyään tiedon esimerkiksi maksetuista laskuista saa

helposti uudella OP Tiliviesti -palvelulla. OP Tiliviesti on palvelu, joka lähettää kaikista tilitapahtumista tekstiviestin tilinomistajan puhelimeen. Viesteihin voi tilata myös saldotiedon, jolloin pysyy ajan tasalla sekä tilin tapahtumista että saldotilanteesta.

Jos käytössä on OP:n verkkopalvelut, tilitapahtumia voi seurata kätevästi verkkopalvelussa. Verkkopalveluissa on vaihtoehtona käyttää myös helppokäyttöisempää OP Saavutettava -palvelua, josta löytyy peruspankkipalvelut. Asiakaspalvelumme neuvoa verkko- ja mobiilipalveluiden käyttöönotossa ja käytössä.

Käyttöoikeudet luotetulle läheiselle

Jossain vaiheessa elämää jokaiselle meistä voi koittaa aika, jolloin omien päivittäisten pankkiasioiden hoitaminen ei enää suju itsenäisesti. Silloin luotettavien läheisten apu on korvaamatonta. Käytännön asioiden sopiminen ja järjestäminen yhdessä hyvissä ajoin, on omiaan tuomaan mielenrauhaa kaikille osapuolille. Pankkitiliä tai siihen liitettyjä verkkopalvelutunnuksia saa käyttää vain tilinomistaja tai henkilö, jolla on tilille riittävät käyttöoikeudet. Tietynlaisilla käyttöoikeuksilla läheinen voi käyttää tiliä oman verkkopalvelunsa kautta esimerkiksi OP-mobiilissaan.

Varmistakaa siis yhdessä, että tilille on tarvittavat käyttöoikeudet ja olkaa yhteydessä pankkiin käyttöoikeuksien muuttamiseksi.

Edunvalvontavaltuutus ajoissa

Joskus pelkkä tilin käyttöoikeus ei riitä, vaan läheinen tarvitsee tukea ja apua monissa arjen asioissa. Silloin edunvalvonta voi tulla ajankohtaiseksi.

Edunvalvonnastakin kannattaa keskustella rauhassa, hyvissä ajoin ja harkita edunvalvontavaltuutuksen tekemistä. Edunvalvontavaltuutuksen avulla jokainen voi itse etukäteen järjestää omien asioidensa hoidon sen varalta, että tulee myöhemmin kykenemättömäksi hoitamaan asioitaan. Valtuutuksessa valtuuttaja nimeää henkilön hoitamaan asioitaan, mutta se vahvistetaan vasta, kun valtuuttaja ei enää kykene hoitamaan asioitaan itse. Lakipalveluidemme asiantuntijat neuvovat edunvalvontaan liittyvissä asioissa.

Kuljetus Auran konttoriin

OP Vakka-Auranmaan Marttilan, Paattisten, Pöytyän ja Tarvasjoen konttoreiden kassapalvelut tullaan keskittämään Auran konttorille toukokuussa 2022. Kassapalvelussa asioiville tullaan järjestämään kuljetusta Auraan. Ole yhteydessä pankkiimme, niin voimme keskustella pankkiasioistasi ja katsoa yhdessä, että käytössäsi on juuri sinulle sopivimmat palvelut.

Teksti Sanna Toropainen ja Esa Hentula

”NIIN HYVÄ, LÄMMIN, HELLÄ ON MIELI JOKAISEN” – VAI ONKO?

Noinhan se julistaa, tuo tuttu joululaulu, jota hartaasti laulamme joka joulu - tai vähintäänkin kuuntelemme. Monesti se on ihan tottakin. Joulu herkistää ja herättää tunteita. Osa niistä on hyvin henkilökohtaisia, omiin muistoihin ja kokemuksiin liittyviä tai juuri tämän joulun ajankohtaisen elämäntilanteen sävyttämiä, jotkut hyvinkin herkkiä ja haavoittuvia. Ja sitten on niitä joulun tunteja, jotka ovat meille monille yhteisiä. Niitä, jotka virittyvät tutuista sävelistä, joulun tuoksuista ja mauista, perinteisistä tavoista, joulurauhan julistuksesta tai jouluyön erityisestä tunnelmasta.

Tämän joulun alla olen miettinyt erityisesti jouluun liittyviä tunteita.

Aloitetaan sieltä, mistä joulu varsinaisesti alkoi. Paimenten kedolta ja ”tallista”, eläinten suojasta. Mitä tunteita siellä koettiin? Jouluevankeliumista ensimmäisenä eteen tuleva tunne on pelko. Paimenet pelästyivät. Enkelikuoro ei ollut mikään tavanomainen näky työpaikan yötaivaalla. He pelästyivät tuntematonta. He olivat todistamassa jotakin, mitä ei pieni ihminen oikeastaan ollenkaan voinut käsittää. Se, minkä merkitystä ei oikein pysty hahmottamaan, mikä ei mahdu entisten ajatusmallien raameihin ja mikä mullistaa kaiken, se pelottaa. Se ei ole niinkään pelkoa siitä, että tapahtuisi jotain pahaa tai ikävää. Ihminen pelästyy ja pelkää myös pyhän edessä. Ja jouluyönä, jos koska, pyhän kosketus hipaisi kedon ja ihmismielen pintaa.

Enkelien viesti oli kuitenkin: ”Älkää pelätkö!” (Luuk.2:10). Pelon tilalle luvattiin ilo, suuri ilo, kaikille. Ei siinä silti mistään tunnetilasta ollut kyse. Eivät enkelit luvanneet viluisille paimenille ihmeellisiä väristyksiä tai huippufileiksiä. He lupasivat ilosanoman: uutisen sovituksista ja anteeksiannosta. Se tuo sitten kyllä mukanaan myös ilon tunteen, kiitoksen ja rauhan mielen sopukoihin. Ja vaikei aina toisikaan, itse ilo, ilon lähde, pysyy ja on totta silti.

Kun paimenet olivat ehtineet kedolta karjasuojaan, ihmiset siellä olivat ihmeissään. Ihmetys on tunne, johon sisältyy yllätystä ja aavistusta, orastavaa uskoa ja luottamusta. Ihmetykseen voi yltää sekin, joka ei ole varma tietämisestään tai uskostaan – tai itsestäänkään.

Tallin perällä, seimen äärellä istuu hiljaa äiti Maria. Mitä hän tekee ja mitä hän tuntee? Ainakin hänestä kerrotaan, että hän ”kätkee sydämeensä” kaiken, mitä oli tapahtunut. Ehkä hän tuntee noita kaikkia: pelkoa, iloa ja ihmetystä. Ehkä hänen mieltään viiltää myös aavistus siitä, mikä on edessä: ”Sinun omankin sydämesi läpi on miekka käyvä” (Luuk. 2:35). Ja jos hän jotain jo aavistaa, mitä tunteita se mahtakaan nuoren äidin mielessä synnyttää? Sitä meille ei kerrota, mutta voimme sitä mielissämme kysyä.

Joulu herättää paljon tunteita, toki usein niitä ”hyviä, lämpimiä ja helliä”. Mutta monen miehen nousee myös kipeitä huolia ja murheita,

Eeva Sisso

osattomuuden, keskeneräisyyden ja kaipauksen tunteita – jotka nekin tulevat vahvasti esiin monissa suomalaisissa joululauluissa. Siksi on niin hyvä muistaa, että ensimmäisenäkin jouluna koettiin ihan kaikkia inhimillisiä tunteita: pelkoa, iloa, ihmetystä, tuskaa. Ja silti ja siksi joulu juuri tulikin, Kristus syntyi.

Hyvää ja Siunattua Joulua jokaiseen tarvas-jokelaiseen kotiin ja sydämeen!

Tuija-pappi

TALKOOHENKEÄ

Joka syksyinen urakka on lehtien haravointi ennen pyhäinpäivää. Jo pitkin syksyä näkyy vapaaehtoisia haravan varressa siistimässä hautausmaata. Talkoopäivänä joukko seurakuntalaisia antaa panoksensa yhteiseksi hyväksi haravoimalla Riitta-suntion opastuksella sekä ylä- että alahautausmaan. Hautausmaan työntekijät ovat jo monet lehtikuormat vetäneet pois peitteiden avulla, mutta työmaata riittää. Mikäpä sen mukavampaa, kuin porukalla tehdä töitä ja haravoida. Juttu luistaa, työkaveri vaihtuu. Jonain vuonna on poutasäättä jouduttu odottamaan, joskus lumi on saattanut yllättää talkooväen. Tärkeä apu on myös traktorikuski, joka omalta osaltaan osallistuu talkoisiin.

Kyllä sitten aamupäivän ahkeroinnin jälkeen maistuu talkooväelle kahvit, teet ja muut murkinat. Näin korona-aikana ovat tarjoilut olleet

ulkona. Monella tapaa tulee hyvä mieli, kirkkomaa on kaunistettu juhlapäivää ja kynttilöitä varten. Talkoolainen tuntee tehneensä jotain hyvää. Tulehan sinäkin seuraavalla kerralla mukaan, mukaan mahtuu!

Kiitos kaikille tänä vuonna hautausmaan syysiiivoukseen osallistuneille!

Riitta Aaltonen ja Minna Mäkinen

Tuija Leeste

TERVEISIÄ DIAKONIATYÖSTÄ!

Joulu on ihan pian - se oli päällimmäinen ajatukseni aloittaessani diakonina työskentelyn Liedon seurakunnassa marraskuun alussa. Joulunaika on luonnollisesti seurakuntatyössä kiireistä aikaa ja niin se on myös diakoneillakin. Tiesin sukeltavani jouluvalmisteluihin heti ensimmäisestä työpäivästä lähtien.

Liedon seurakunnassa diakonian työala on jaettu meille kuudelle diakoniatyöntekijälle eri ikäryhmien ja avuntarpeiden mukaan. Vastuullani on yhteiskunnallinen työ, joka pitää sisällään esimerkiksi yksin asuvien ja työttömien parissa työskentelyä. Työmuotoja ovat mm. taloudelli-

sisä asioissa neuvominen ja auttaminen, sekä EU-ruoka-apu. Yhteiskunnallisen työn diakonina teen yhteistyötä kunnan sosiaalitoimen, eri järjestöjen ja yhdistysten kanssa.

Tässä virassa haluan olla rakentamassa sellaista diakoniaa, jossa ei ole kynnystä oven suulla. Sellaista diakoniaa, joka tuo turvaa elämän erilaisiin vaiheisiin. Diakonina haluan myös tuoda esiin seurakuntatyön mahdollisuuksia ja voimaa sen palvellessa ihmisiä arjessa.

Jokainen meistä voi elämässään joutua tilanteeseen, jossa tarvitsemme esimerkiksi erilaisten palvelujen muodossa apua. Seurakunnan dia-

koniatyö on kaikkia kuntalaisia varten. Tänäkin jouluna moneen kotiin saadaan apua ja tukea seurakunnan diakoniatyön kautta. Lähimmäisen auttaminen ja tukeminen on meidän jokaisen asia. Kannetaan yhdessä toisistamme huolta, kysytään kuulumiset ja kerrotaan että välitämme.

Toivotan sinulle levollista joulunaikaa ja luottamusta tulevaan. Olemme Taivaan Isän kädellä kaikissa vaiheissa.

Nähdään!

**Annika Kivilahti
Diakoni**

TAVATAAN TAAS ELÄKEKERHOSSA!

Loputtomalta tuntuneen koronatauon jälkeen päästiin syksyllä vihdoinkin aloittamaan perinteinen eläkekerho Tarvasjoen seurakuntatalolla.

Syksyn kerhokerrat ovat olleet suorastaan juhlavia iloisine kohtaamisineen ja kahvitte-luhetkineen. Kerhoissa on mm. ihmetelty syk-syistä luontoa, kuultu runoja, tuolijumpattu ja laulettu jokaisen osallistujan oma ”elämän vir-si”. Virret ja muut laulut ovat raikuneet ihanasti, vaikka moni onkin valitellut lauluäänensä hei-kentyneen pitkän hiljaiselon vuoksi. Lääkkeeksi vaivaan tarjotaan tietenkin lisää laulua.

Väki on lähtenyt oikein mukavasti liikkeel-le, mutta enemmänkin suureen saliin mahtuisi. Kerhopäivä on ollut tänä syksynä poikkeukselli-sesti tiistai, mutta ensi vuoden alusta tapaamme joka toinen keskiviikko klo 13.30. Toivottavasti

päivä sopii mahdollisimman monelle. Ensimmäinen kerhokerta on 13.1.2022.

Kevätkauden ohjelmassa on luvassa mm. seurakunnan työntekijöiden vierailuja, kirkko-vuoden teemoja ja tietenkin sitä yhteislaulua, tärkeää kahvihetkeä unohtamatta. Lämpimästi tervetuloa!

**Kaarina Saarenpää-diakoni
Liedon seurakunta**

Kaarina Saarenpää

LAULA KANSSAMME- YHTEISLAULUILTOJEN HISTORIAA

Tänä syksynä vietettiin historiallisissa merkeissä pitkää aikaa yhteislauluiltaa seurakuntatalolla. Iltaa oli suunniteltu jo puolitoista vuotta, kun korona oli siirtänyt kokoontumista. Laula kanssamme-illat ovat noin 20 vuoden ajan koonneet yhteen väkeä laulamaan ja kuulemaan lauluvalintojen taustoja. Miten tapahtuma sai alkunsa? Taustoja valottaa seuraavassa haastattelussa idean isä, **Timo Isotalo**.

”Naispappeuden tulo sai aikaan kirkosta eroamisia. Pari mielipidettä saivat minut ärsyttämään. Joillakin oli ajatus, että kirkko tarjoaa vain uskovaishiljaisuutta, suljetaan pois kaikki muut. Toiseksi ajattelen, että ei Jumala laiskoja palkitse, jotain tarttee tehdä. Kun asioita lähtee uudistamaan, siinä käy niin, että samalla kun kumartaa toiselle, niin toiselle pyllistää. Minusta tuli musiikkijohtokunnan puheenjohtaja. Aloin miettiä, mitä voisi tarjota niille, jotka eivät niin säännöllisesti käy kirkossa, jotain tavallisille veron maksajille sopivaa. Tämän tyyppisiä lauluiltoja oli ilmeisesti 70-luvulla järjestetty Kansan raamattuseuran toiminnassa. Itse halusin, että kaksi henkilöä saa valita millaisia lauluja vain, ilman rajoituksia, lauluja laidasta laitaan. Samalla saadaan paikalle niitäkin, jotka ei pyhäisin kirkkoon tule. Tämä hiukan ärsytti kirkkoneuvoston jäseniä, nämä maalliset laulut. Sekös taas minun sydäntä lämmitti. Mielestäni ei ole rajaa maallisen ja hengellisen musiikin välillä. Nyt on ihan ok lauluvalinnat musiikin lajista riippumatta. Ennen tanssia pidettiin syntinä, samoin soittimia, millä tanssimusiikkia soitettiin. Ei kitara ja haitari sopineet kirkkoon yhteen aikaan. Onneksi ajat ovat muuttuneet.”

”Ensimmäiset laulut valitsivat kunnanjohtaja Stig Nyberg ja pankinjohtaja Esa Hentula. Säes-

tyksestä vastasi kanttori Tapio Eronen ja minä sekä Pirkko Koskinen oli mukana laulamassa. Sen jälkeen olen kysynyt mukaan eri ammattien harjoittajia, ihan tavallisia ihmisiä, eri puolilta pitäjää. Arvelen, että valitsijoita on ollut lähemmäs sata ihmistä, tilastoja ei ole tehty. Liedossa on käyty kolme kertaa. Iltoja on pidetty myös mm. Herrasmannin laavulla, Sipilän pihassa ja HVK:ssa. Kukaan ei ole kieltäytynyt hommas-ta. Illoissa on ollut vapautunut tunnelma. Säestysporukka on siitä sitten laajentunut nykyiseen erinomaiseen bändiin, Tarvasjoki Ensembleen.”

”Ennen iltaa on monenlaista valmistelua. Ensin kysytään laulut valitsijoilta. Niistä täytyy valita yhteislauluksi sopivat laulut, etsiä nuotit, miettiä sopivat laulettavat sävellajit. Mainokset olen tehnyt, kyllä tulostin on laulanut. Sanat on heijastettu viime aikoina tietokoneella seinälle, nekin täytyy laittaa koneelle. Soittoharjoitukset on yleensä pidetty ennen iltaa, aina ei ole koko porukka päässyt paikalle harjoituksiin, mutta leppoisasti on sitten illan kuluessa varmistettu, että oltaisiin samassa sävellajissa.”

Aika näyttää, kauanko tällaisen lauluillan siivet kantavat. Yhdessä laulaminen on voimissaan täällä Tarvasjoella, onhan näiden Laula kanssamme -iltojen lisäksi muitakin tilaisuuksia vuosittain, joissa laulu raikuu. Sipilän kesäiset lauluillat, joululaulut ennen ja jälkeen joulun, joskus on myös ollut teeman ympärille koottuja lauluiltoja. Kiitokset Timolle hienosta ideasta sekä pitkästä puurtamisesta Tarvasjoen musiikkielämän hyväksi monilla eri tavoilla vuosien varrella. Tältä mieheltä eivät ideat lopu!

Haastattelijana Minna Mäkinen

Eeva Sisso

Eeva Sisso

kuvat Eeva Sisso

Eve&Ossi-duo piti isommille koululaisille kaksi konserttia sekä yleisökonsertin.

Elokuun lopussa pidettiin perinteinen yhteisvastaaukskonsertti paikkakuntalaisten esiintyjien voimin, kuvassa Minna Mäkinen, Timo Inkinen, Pirkko Koskinen ja Timo Isotalo.

SADONKORJUUN KIITOSJUHLA TARVASJOKI 24.10.21

Hyvät tarvasjokelaiset,

hienoa nähdä ihmisiä yhdessä paikassa – yhdessä – pitkästä aikaa.

Ajattelin, että en mainitse sanallakaan koronaa tai pandemiaa, mietin, että mitä ihmeen tekemistä koronalla on sadonkorjuun ja siitä kiittämisen kanssa.

Sadonkorjuun kiitosjuhla on perinteisesti ollut viljelijöiden, maaseudun väen, satokauden päätösjuhla, on kiitetty saadusta vuoden tuotosta. Tänä vuonna tulos pelloilta on ollut mitä on, mutta korjata sekin täytyi – sille siis kiitos.

Yhä pohdin, miten tämä sadonkorjuun kiitos liittyy koronavirukseen???

Asiaa mietittyäni väittäisin, että sadonkorjuusta kiittäminen nimenomaan liittyy yhä meillä olevaan koronapandemiaan hyvinkin paljon, mutta toisella tapaa.

On kiittäminen myös viljelijää, sadon tuottajaa.

Viljelijää on kiittäminen siitä, että kuluneen puolelta vuoden ajan on Suomessa ollut ruokaa kaupan hyllyillä. Meiltä loppui vessapaperi, ei vehnä jauho tai jauheliha, vaikka jonkinlaista hamstrausta maaliskuussa 2020 nähtiin myös ruokatuotteissa. Kiitos kuuluu koko ruokaketjulle pelloilta kaupan kassalle.

Itsestään selvä hyvä tilanne ei ollut. Taudin rantautuessa Suomeen pohdittiin huoltovarmuutta monelta eri tasolta ja eri taholla.

Näkyvin keskustelu oli maskeista, mutta ensimmäisten joukossa oli ruokaturva.

Viranomaisten isona huolena oli viljelijöiden terveenä pitäminen tilanteessa, jossa korvaavaa ja osaavaa työvoimaa ei ole. Varamiespalvelusta yrittäjälle ei saada sijaista.

Heti maaliskuun puolivälissä täällä Varsinais-Suomessakin oli koottuna viranomaisten ja järjestöjen ryhmä huolehtimaan alkutuotannon tilanteesta. Tiloja tiedotettiin tiedossa olleista keinoista suojautua taudilta sekä kehoitettiin tekemään tarvikekartoitus tuotantopanosten ja varaosien osalta. Kehotettiin listaamaan yhteyshenkilöt mahdollisen sairastumisen varalta sekä tekemään kirjallinen viljelysuunnitelma. Naapuriapu ja tuottajajyhdistysten yhteyshenkilöt nostettiin kaikkien tietoisuuteen.

Tuottajat ottivat tilanteen tosissaan ja huoleh-

tivat erittäin hyvin terveenä pysymisestään. Tämä tapahtui kontakteja välttelemällä, kaikkiaan me painuimme perunakuoppaan.

Maatiloilla pyörät pysyivät pyörimässä, ruokaa lähti maailmalle asti.

Mutta – mitä tämä on vaatinut viljelijöiltä?

Helposti ajattelee, että mitäs erikoista, senkun puskee eteenpäin entiseen malliin, yksinhän moni yrittäjä tähänkin asti on työnsä tehnyt.

Asia ei ole kuitenkaan niin yksinkertainen. Yksin töitä tehneet ovat voineet poiketa kahville ja kauppareissulla vaihtaa muutaman sanan. Nyt oli pakko minimoida nekin vähät kontaktit, eikä ole ollut sitä työkaveria, jolle kilauttaa Teamsilla, että mites nyt edetään. Kontaktit tiloilla rajattiin minimiin, aiemmin sosiaalisia hetkiä tuoneet kuljettajien moikkaamiset ovat jääneet huuteluun pihan yli. Kahville ei ole voinut poiketa.

Yrittäjien vastuuntuntoa kuvaa hyvin se, että vielä, kun muu yhteiskunta vähän lievensi rajoituksia ja avautui, pysyttelivät viljelijät yhä etäällä terveytensä säilyttääkseen.

Vielä tänäkin syksynä, nyt rokotusten tultua, on moni kertonut välttävänsä vielä kontakteja: viljelijällä ei ole varaa edes kahteen kuumepäivään syystöiden ollessa kesken.

Alan osaajat ovat harvassa – on pysyttävä terveenä työn vuoksi.

Tarvehierarkia

Maslowin tarvehierarkian mukaan ihmisillä on 5 perustarvetta, joista ylimmät liittyvät ruokaan ja juomaan, hengissä pysymiseen. Heti seuraavaksi tulevat vaaroilta suojautuminen sekä yhteenkuuluvuuden tarpeet.

Perustellusti voidaan sanoa, että viljelijät turvasivat meille kaikille ruoan ja sitä kautta turvan nälän vaaroilta, mutta samalla ruoan tuottajat itse ovat luopuneet jopa muita tehokkaammin ja pidempään omista sosiaalisista tarpeistaan.

Vasta nyt, kun olemme saaneet taudin jotenkuten hallintaan, uskaltavat ruoantuottajat hienon henkäistä.

Ruokaturvan vastineeksi kuluttajat ovat tiedostaneet entistä paremmin kotimaisen ruoantuotannon olevan asia, josta kannattaa pitää huolta. Arvostus viljelijöitä kohtaan on kasvanut, ymmärrys ruokaketjun alkupäästä on lisääntynyt.

Maslowin tarvehierarkiassa on mainittu yhtenä tarpeena **muiden antama kunnioitus ja arvonnanto**, sitä on saatu.

Jo oli aikakin herätä ruoan tuottajan arvostukseen!

Toivottavasti myös pysymme hereillä kotimaisen ruokaketjun merkityksen osalta. Ilman kotimaista ruokatuotantoa ei tarvita edes maailmanlaajuisia kulkutautia tai sotaa, jotta kaupan ruokahylly tyhjenee, siihen riittää yksi virheliike.

Kuinka monelle nimi **Ever Given** on tuttu?

Laivan turhan leveä vinoparkki maaliskuussa Suezillä vaikuttaa yhä mm. Suomen merenkulun konttitilanteeseen: Iso osa rahtikonteista on vieläkin väärissä paikoissa, kun vain kuusi päivää kestänyt jumitus sotki maailman rahtiliikenteen. Ensimmäinen jonotettiin Suezille, sitten purkusatamiin, josta lasti siirrettiin pienempiin laivoihin. Tässä tilanteessa Suomen ruokahuolto ei kuitenkaan heilahtanut muuta kuin viikon banaanipulaan.

Pyydän teitä miettimään, mikä olisi tilanne, jos omissa käsissä olevaa ruokaketjua ei olisi?

Ystävieni, jonka talvella tilaama grilli on yhä jossakin kontissa Rotterdamin liepeillä, kuvasi kesällä tilanteen näin:

Niin kauan on hyvä, kun puuttuu grilli eikä

grillattava.

Arvostus kotimaisen ruoan tuottajille on paikallaan, mutta tiloilla tarvitaan myös tuloa.

Tämän vuoden sato- ja kustannusnousutilanteesta tulee meidän konkretisoida kiitos valitsemalla kotimainen elintarvike ja maksamalla siitä oikea hinta. Arvostus on muutama sentti lisää jauhelihapaketin, vehnäjauhopussin ja maitolitrin hintaan niin, että lisäys kulkee tiloille asti.

Oikeudenmukainen tulonjako ketjussa mahdollistaa elinvoimaisen maatalouden. Ruokatuotannon riittävien resurssien ylläpidon turvaavat osaavat yrittäjät ja taloudellisesti kannattavat yritykset.

Ruoantuotanto ei käynnisty napista, vaan sen on oltava jatkuvaa, jotta viljelijät ovat osaltaan pitämässä kauppohenkilöstön hyllyt täynnä poikkeusoloissa, johtuvat ne sitten pienistä erheistä tai maailmanlaajuisista kriiseistä.

Jatkuvat valinnat arjessa turvaavat ruoan tilanteessa, johon emme vielä tiedä joutuvamme.

**Puhe Sadonkorjuun kiitosjuhlassa
24.10.2021
Terhi Löstedt**

Eeva Sisso

Eeva Sisso

SAARA KERTOO LAPSILLE OMASTA LAPSUUDESTA

Kansanperinteen tutkimuksessa on pyritty tal-
lentamaan ikäihmisten omia muistelmia lap-
suudestaan, joko kuvina, äänitteinä, videoina
tai kirjallisina tuotteina. Paljon näistä heidän
aikanaan kertomista muistelmista on kuiten-
kin jäänyt vain heitä kuunnelleiden muistoihin
tai heidän kertomista varten itse kirjoittamiin
papereihin. Usein ne ovat unohtuneet peri-
kunnan arkistoihin, menneet jätekeräykseen
tai poltettu uunissa. Eräs tämän tapainen kä-
sikirjoitusasteelle jäänyt muistelman omaasta
lapsuudesta, sen elämän piiristä, leikeistä, kou-
lusta ja aikuisuuteen kasvamisesta, on Saara
Rönnemaan (1915-2018) päiväkerholaisille jo
yli 95-vuotiaana pitämä tarinatunti.

Hyvät lapset.

Kerron nyt teille vähän itsestäni ja omasta lap-
suudestani. Olen Saara Rönnemaa o.s. Mattila.
Olen syntynyt tuolla Euran koululla (nykyisin
Tarvasjoen koululla) 27.6.1915. Isäni oli koulun
ainoa opettaja ja äitini opetti tytöille käsitöitä.
Itse aloitin alakouluni täällä seurakuntatalolla,
jota silloin nimitettiin rukoushuoneeksi. Sen oli
rakentanut vähän ennen kuolemaansa isoisäni,
eli äitini isä Johan Fredrik Fingerroos, Suomen
Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen, eli ny-
kyisen SLEY:n , käyttöön. Hänen kuvansa on
tuossa seurakuntasalin seinällä. Opettajani täällä
oli Maiju Seimelä.

Valokuvat kertovat ja värssykirjat.

Otin mukaani valokuva-albumin, jossa eräät
kuvat kertovat lapsuudestani. Vanhin kuva
kertoo, kuinka minut on noin viisivuotiaana
nostettu kotimme niin sanotun kulmakamarin
pöydälle. Kuvassa taustalla näkyy kaunis kaa-
keliuuni ja seinällä on kello, joka vieläkin on
olohuoneeni ajannäyttäjänä. Sen isäni ja äitini
olivat saaneet aikanaan häälahjaksi oppilailtaan.
Samassa kuvassa näkyy toisella seinällä om-
meltu taulu, sen ajan gobeliini, ja sen vierellä
kukkateline asparaguksineen. Toisella puolella
on tarjoilupöytä tarjottimineen ja kahvipannun
myssy. Taustalla näkyy myös huonekuusi, sen
ajan yleinen ruukkukasvi. Vastakkaisella sivul-
la albumia on kuvat ala-koulun ja kansakou-
lun vuosiluokiltani. Viimeinen lienee vuodelta
1927, jolloin olin jo viimeisellä luokalla.

Tässä on kaksi värssykirjaa. Toinen on jo äiti-
ni ja toinen omani kouluajalta mielenkiintoisin
muistokirjoituksin ja kuvituksin. Tosin omaani

Saara 5-vuotiaana.

Saara 90 vuotta vanhempana kuin edellisessä kuvassa.

ovat poikani pienenä piirrelleet siihen lisäkuvia.
Värssykirjat kulkivat oppilaalta oppilaalle ja
myös opettajat voivat siihen värssynsä kirjoittaa.
Suosikkiharrastus oli myös tytöillä paperinuk-
kejen teko.

Niitä tehtiin ja piirrettiin itse tai leikattiin
lehdistä. Parhaita olivat silmänsä sulkevat pa-
perinuket.

Lapsuuden leikit.

Lapsuuteni leikkeistä muistan: Laiva on las-
tattu leikin, jossa kysyjä kysyi: ”Millä?”. Oli
määrätty kirjain (esimerkiksi K), jolla vastat-
tavan esineen nimen tuli alkaa. Leikki jatkui,
kunnes ei kukaan enää muistanut lastattavaa
esineettä, jolloin kirjainta ja kysyjää vaihdettiin.
Toinen leikki oli: ”Mitä tiedät minun ystävästä-
ni?” Se joka joutui kysyjäksi lähti ulos ja toiset
valitsivat hänelle ystävän sillä aikaa. Kysyjän
tuli esittää ystävästä sellainen kysymys, että
siihen voi vastata joko kyllä tai ei, esim. onko
iso tai musta tukkainen?. Se joka arvasi oikein
pääsi vuorostaan kysyjäksi. Tavallisesti sisällä
leikittäviä leikkejä oli avaimen tai muun aar-
teen etsintää. Löytäjä pääsi aina seuraavaksi
kätkejäksi. Ihan täysin piiloon ei avainta saanut
kätkeä, vaan täytyi vähän näkyä. Kysyttiin onko
lintu vai kala? tai polttaako ?, jos oli luuli ole-
vansa lähellä aarretta.

Ulkona leikittiin usein: Viimeinen pari ulos.
Siinä edessä parijonoa oleva ”leski” huusi tuon
käskyn ja yritti kiinni ottaa jonoa ohit-
tavat parit saamasta toisiaan kiinni. Kiinni saa-
dusta tuli leskelle jonon etummainen pari ja
leskeksi jäänyt oli seuraava huutaja. Tätä leikkiä
toiset sanoivat leskiseksi.

Kuuro-piilo ja ”Natusii” olivat suosittuja ul-
koleikkejä ja ruutua hypättiin tietysti. Sisälei-
keistä muistuu mieleeni ”tyhjä tuoli” -leikki ja
sokkosilla olo. Sokko-leikissä ei riittänyt vain
toisen kiinni saanti, vaan myös hänen nimeltä
tunteminen. Euran koululla leikittiin käsityö-
luokassa välitunneilla usein näitä kahta leikkiä:
”Joutukaa jo häihin jne.” ja ”Prinsessa Ruusu-
nen linnassaan jne.”

Tavallisesti pääsiäiseksi oli lapsille laitettu
hyppylauta ja köysikeinu, joko navetan vajaan
tai muuhun suojaiseen paikkaan. Siellä aika ku-
lui rattoisasti pyhäpäivät ja vielä pyhien jälkeen-
kin. Niiden vuoroa odotellessa tytöt heittelivät
seinään taitavasti palloa.

Jouluna mentiin nuuttipukeiksi, joita täällä
Tarvasjoella sanottiin ”nuuttiputeiksi”. Hassus-
ti ja joskus tuntemattomaksikin pukeutuneina
kierrettiin talosta taloon. Muistan lapsuudestani
joulun, kun olin isoäitini Rauhalinnan Mamman
luona joulua viettämässä. Olimme jo mennet
nukkumaan, kun enoni tuli ilmoittamaan, että
taloon oli tullut hevoskuormallinen jouluputteja.
Mamma nousi niille keittämään kahvit, mutta
minä olin niin unenpöpperössä, etten muista
noista pukeista mitään muuta, kuin että putteina

Isoäitieni esineet

Rauhalinnasta on jäänyt mieleeni pieni tuoli.
Sen varassa pienet lapset opettelivat kävele-
mään. Tuolista kiinni pitäen lapset lykkäsivät
sitä pitkin avaran tuvan lattiaa. Tuoli oli kyllä
vahvaa tekoa, mutta ei ollut ihme, kun talossa
oli ollut kymmenen lasta, että tuolin jalat olivat
aikojen kuluessa kuluneet lopulta lähes ole-
mattomiksi. Juustokehä taas on muisto toisesta
isoäidistäni Mattilan Mammasta Mietoisista.
Hänen aikanaan tehtiin paljon juustoja erityi-
sesti jouluksi. Ne kuivattiin juustolaudalla, jossa
oli reikiä, joista hera pääsi valumaan pois. Näi-
tä kuivattuja n.s. maitojuustoja annettiin joulu-
aamuna lahjaksi jokaiselle talossa asuvalle hei-
dän lähtiessä joulukirkkoon. Mattilan Mamma
teki myös piimäjuustoja. En ole saanut koskaan
parempaa piimäjuustoa kuin lapsuuteni Mum-
molassa. Tässä minulla on vielä Rauhalinnan
Mamman voipetty. Voi kirnuttiin hapatetusta
kermasta. Säilymisen parantamiseksi voi pakat-
tiin tiiviisti puiseen pyttyyn ja laitettiin suolavet-
tä päälle. Kirnupiimä oli herkullista juotavaa. Se
erottui voin valmistuttua kirnuun ja kaadettiin
kannuun pöytäjuomaksi.

Siihen aikaan oli joka talossa kotieläimiä.
Niinpä Euran koulullakin oli kaksi lehmää.

Mammalla oli kaksi: isokissa ja pikkukissa.
Meillä koululla oli saunan eteisessä järjestynyt
kanoille sopiva hautomipaikka. Pienet kanan-
pojat olivat hauskoja katseltavia, kun kanaemo
kokosi niitä siipiensä suojiin.

Talven iloja.

Lapsuudessani oli aina lumisia talvia ja liuk-
kaita mäkiä. Pojat hiihtelivät enemmän ja me ty-
töt taas kelkkailimme. Teitä ei vielä aurattu, kun
ei ollut autojakaan. Ne tallaantuivat kuitenkin
nopeasti reen jalasten alla tasaisiksi ja koviksi,
jossa kelkka liukui hyvin. Kelkkamme olivat
potkukelkkoja ja niillä laskettiin mäkiä. Koulun
mäeltä tietä laskettaessa sai kovan vauhdin läpi
koivukujan. Usein me laitettiin useita kelkkoja
peräkkäin ja tehtiin n.s. juna. Joka kelkkaan istui
yksi lapsi ja perimmäisen kelkan jalaksilla oleva
ohjasi takaa junaa. Vauhti oli hurja ja liu-uimme
lähes Härkätielle asti.

Kerran siellä koulun mäellä tapahtui laskussa
vaarallinen tapaturma. Junalla alas laskettaessa,
se ohjautui vauhdilla tienvarren puuhin. Pieni
sisareni, vasta kolme vuotias, joka istui yhdes-
sä kelkassa loukkaantui turmassa vakavasti.
Kelkassa oleva jalaksen pää tunkeutui hänen
reidestään läpi. Verenhukka oli suuri, vaikka
onneksi se oli laskimosuonen vaurio. Marttilasta
saatiin nopeasti kutsuttua lääkäri, joka yhdisti
verisuonet. Junakelkkailu loppui siihen ja kiel-
lettiin kokonaan.

Tuohon aikaan yleinen tavarankuljetuksessa
oli vesikelkka. Tällä voitiin laskea myös laski-
aisena mäkeä ja huudettiin: ”Pitkiä pellavia”.
Eräillä oli myös jo puisia mahakelkkoja, joilla
voitiin mäkeä laskea, mutta ei tietenkään vielä
mitään muovipulkkia. Suojasäillä rakennettiin
suuria lumilinnoja. Tehtiin myös jo lumilyltyjä,
lumiukkoja ja suuria ja pieniä palloja.

Vielä voisi kertoa kesän iloista, kukkasista,
puutarhasta ja vaikka pyykipäivistä, mutta jä-
tetään ne toiseen kertaan.

Saara-mummon arkistosta
Ilmi Rönnemaa

ELÄMÄNPOLKU VALOKUVAAJANA

kuvat Jaana Kotamäki

Yksinäinen puu pohjoisen tunturin laelta.

Jaana Kotamäki on turkulainen kokopäivätoiminen ammattivalokuvaaja. Hän on syntynyt Tarvasjoella, jossa vietti lapsuuden ja nuoruuden.

Jaanan monipuolinen ura valokuvaajana on kestänyt pitkään. Hän on toiminut kokopäivätoimisena valokuvausalan yrittäjänä jo yli 20 vuotta. Toimenkuvaan kuuluu niin yritys- kuin henkilökuvauskin ja työskentely tapahtuu sekä studiossa että miljöössä. Hän kirjoittaa säännöllisesti kolumnia valtakunnallisiin valokuvausalan lehtiin ja toimii valokuvauksen kouluttajana. Luontokuvaus on iso osa hänen työtään, ja luontokuvia päätyykin milloin lehtiartikkeleihin tai sitten eri sisustusmateriaaleihin. Hän kuvaa luontoa sekä dokumentaarisesti että taiteellisemmalla lähestymistavalla. Hänet on palkittu monesti sekä kotimaisissa että kansainvälisissä valokuvauskilpailuissa.

Mistä sitten kaikki sai alkunsa. Kuvallinen ilmaisu on ollut Jaanalle aina tärkeää. Kuvataiteet kiinnostivat kovasti jo nuoruudessa ja erityisesti piirustus. Hän opiskeli jonkun verran sekä hiihpiirustusta että öljyvärimaalausta. Sittenkin kuitenkin valokuvaus vei voiton ja se on tänä päivänä yhtä kuin ammatti, intohimo ja elämäntapa.

Kasvuympäristö maalla, Tarvasjoella, antoi hyvän pohjan luontosuhteelle. Lapsuuden kodin puutarhassa kasvoi komea, vanha kuusi, joka toimi sekä leikkipaikkana että hyvänä kuuntelijana, Jaana kertoo. - Valtavista oksista ja paksusta rungosta muodostui täydellinen piilopaikka, jossa tuli leikittyä ja vietettyä aikaa. Puuvanhukselle tuli kerrottua kaikki ilot ja surut.

Suhde isoon kuuseen vahvistui myös Jaanan luontosuhdetta ja herätti kunnioituksen vanhoja puita kohtaan, joka on säilynyt läpi elämän. Kun

puuvanhus sitten jouduttiin kaatamaan, niin jäi tunne, että olisi menettänyt hyvän ystävän. Siitä saakka Jaanalla on säilynyt erityinen viehtymys puihin ja metsään.

Osa luonnon kiinnostuksesta on tullut myös verenperintönä vanhemmilta, Jaana muistelee. – Isälleni, edesmenneelle Hannu Kotamäelle metsä ja jopa yksittäiset puut olivat todella tärkeitä, ja niin ovat myös minulle. Erinäiset metsäretket tulivat isän kanssa tutuiksi jo varhain, sillä aina kun mahdollista, niin halusin lähteä matkaan.

Valokuvausta Jaanan tuli opiskeltua ahkerasti, mutta ajatus kuvaamisesta ammattina tuntui vieraalta. Tie vei virkatöihin vuosikausiksi. Siitä huolimatta luontokuvaus harrastuksena kulki mukana ja kiinnostus kaikkeen muuhunkin kuvaamiseen heräsi pikku hiljaa yhä enemmän.

Jaana Kotamäki

2000 -luvun alkupuolella Jaana jäi virkastyöstään vuorotteluvapaalle, joka oli valtion virastoissa tuohon aikaan melko yleistä. Irtiotto vakituisesta työstä avasi silmät toteuttaa haave valokuvausalan yrittäjänä, joka oli ollut mielessä jo pitkään.

Kun Jaana vihdoinkin uskalsi repäistä itsensä irti oravanpyörästä ja heittäytyä kokonaan freelance-kuvaajaksi, niin päivääkään hän ei ole sitä katunut. Hän kertoo, että kokee olevansa etuoikeutettu, kun voi tehdä sellaista työtä, josta todella nauttii ja jota rakastaa. Hän ei osaisi kuvitella elämää ilman kuvausta.

Rakkaus ja intohimo ovat olleet aina se kantavin voima ja olisi vaikeaa kuvitella elämää ilman kuvausta, niin iso osa se on häntä.

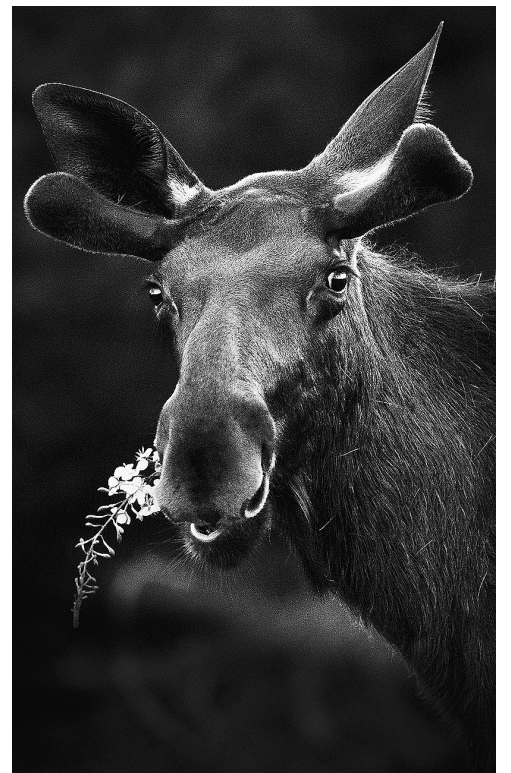
Jaana kertoo, että haaveena oli ollut pitkään oma valokuvateos. Vihdoinkin haave toteutui, sillä esikoisteos, Luonnon siveltimellä ilmestyi keväällä 2020.

Värit ja liike ovat keskeisiä Jaanan nykyilmaisussa, kuten myös tässä valokuvataidekirjassa. Siinä luonto näyttäytyy taiteilijan oman sisimmän kautta – ikään kuin maalauksena.

Jaanalle on kaikessa kuvauksessa tärkeää, että valokuva koskettaa katsojaa ja että kuvasta välittyisi sen hetkinen tunnelma. Hänen kuviaan on katsottavissa myös hänen omilla nettisivuillaan.

Rusakoiden kamppailu muistutti tanssioitetta.

Hirven lähikohtaaminen Kemiönsaarella oli huikea elämys.